

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання індивідуального завдання (розрахункового завдання) з дисципліни
«Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі» для студентів
першого (бакалаврського) рівня освіти, денної, заочної та дистанційної форм
навчання спеціальностей: «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»,
«Подорожі, туризм і рекреація»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 19.02.2026 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2026

Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання (розрахункового завдання) з дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі» для студентів першого (бакалаврського) рівня освіти, денної, заочної та дистанційної форм навчання спеціальностей: «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», «Подорожі, туризм і рекреація»/ уклад. Л. С. Стригуль. – Харків : НТУ «ХП», 2026. – 24 с.

Укладач Л. С. Стригуль

Рецензент О. О. Носирєв

Кафедра туризму і готельно-ресторанного бізнесу

ВСТУП

Дисципліна «Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі» спрямована на оволодіння необхідними знаннями та практичними навичками щодо застосування інструментарію управління діяльністю туристичних підприємств, оцінки рівня якості туристичних послуг та впровадження сучасних систем управління ризиками.

Знання, отримані студентами під час вивчення дисципліни, дозволять забезпечити високу кваліфікацію майбутніх спеціалістів у їх багатогранній діяльності, використовувати наукові досягнення в управлінні діяльністю ризик-менеджменту в міжнародному туризмі, сприяти прийняттю самостійних правильних рішень в умовах жорсткої конкуренції під час розгляду наукових і виробничо-господарських завдань для одержання високих результатів.

Організація самостійної роботи з навчально-методичними матеріалами студентів з дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі» є однією із важливих складових навчального процесу, яка безпосередньо впливає на глибину, систематизацію та стійкість набутих знань і умінь, та є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи і його творчого застосування в майбутній професійній діяльності.

Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання (розрахункового завдання) з дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі» для студентів першого (бакалаврського) рівня освіти, денної, заочної та дистанційної форм навчання спеціальностей: «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», «Подорожі, туризм і рекреація» містять перелік тем та завдань для індивідуальної роботи студентів та список джерел інформації.

Необхідно відзначити, що структуру методичних вказівок до виконання індивідуального завдання (розрахункового завдання) побудовано зі збереженням

принципу взаємозв'язку теоретичного обґрунтування і практичного застосування знань по досліджуваній дисципліні. Також для самостійної роботи студентам рекомендовано відповідну наукову, фахову, нормативно-правову і періодичну літературу.

Дисципліна є невід'ємною складовою частиною навчального процесу підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальностей: «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», «Подорожі, туризм і рекреація» в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

1. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ТЕМА 1. РИЗИК У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття ризику: теоретичні основи. Класифікація ризиків. Аналіз чинників невизначеності та конфліктності. Фактори, що впливають на рівень економічного ризику.

ТЕМА 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ РИЗИКУ

Основні поняття, процес аналізу та оцінки ризиків. Кількісний аналіз ризику. Статистичний метод оцінки. Методи експертних оцінок Аналітичний метод оцінки. Інші методи кількісної оцінки.

ТЕМА 3. ВАРТІСТЬ, ЧАС ТА РИЗИК

Вартість і час. Інфляція, ризик та норма відсотка. Оцінка ринкової вартості підприємства та ризик.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ

Основні підходи щодо управління ризиком. Методи управління ризиками. Карта ризиків. Управління конфліктними ситуаціями. Роль служби у забезпеченні комфорту та задоволення гостей.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ

ТЕМА 5. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття економічної безпеки. Концептуальні засади економічної безпеки. Світовий досвід забезпечення економічної безпеки підприємства.

ТЕМА 6. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Організація системи економічної безпеки підприємства. Інформаційне забезпечення системи управління економічною безпекою туристичного підприємства. Стратегічне та інноваційне забезпечення системи управління економічною безпекою туристичного підприємства.

ТЕМА 7. ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Складові економічної безпеки України та методика їх оцінювання. Підходи щодо оцінювання економічної безпеки туристичного підприємства. Комплекс методичних підходів щодо оцінювання економічної безпеки туристичного підприємства. Економічна безпека в системі корпоративних відносин туристичного підприємства.

МОДУЛЬ 3. СПОСОБИ Й МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 8. ОСНОВНІ СПОСОБИ Й МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ

Характеристика методів мінімізації ризиків. Страхування як один з основних методів мінімізації ризику туристичних підприємств. Прийоми мінімізації ризику готельних підприємств

ТЕМА 9. СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

Організація ризик-менеджменту. Стратегія ризик-менеджменту. Особливості ризик-менеджменту в індустрії туризму

ТЕМА 10. УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

Сутність і характер ризику коливання валюти. Стратегія захисту від валютного ризику. Характеристика методів страхування валютних ризиків

ТЕМА 11. БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Поняття банкрутства та його правове забезпечення. Система заходів запобігання банкрутству. Антикризове управління діяльністю підприємств туристичної індустрії

ТЕМА 12. ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

Інвестиційна привабливість підприємств індустрії туризму. Сутність та особливості інвестиційних ризиків. Метод дисконтування як спосіб оцінки ступеня інвестиційного ризику. Регулювання ризику в довгостроковому інвестуванні.

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО (РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ) ЗАВДАННЯ

Для студентів денної, заочної та дистанційної форм навчання програма курсу передбачає виконання **індивідуального завдання (розрахункового завдання)**.

Метою написання індивідуального завдання (розрахункового завдання) є підтвердження рівня опанування студентами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення, здійснювати розрахунки та самостійні висновки. Індивідуальне завдання (розрахункове завдання) передбачає розкриття теоретичного питання, мати прикладний характер та практичну спрямованість.

Завданнями виконання індивідуального завдання (розрахункового завдання) є:

1 Вивчення стану розробки обраної проблематики в літературі та публікаціях (2 Теоретичних питання);

2. Вирішення практичних завдань за варіантами (3 практичних завдання).

Тема індивідуального завдання (розрахункового завдання) обирається студентом за номером у списку групи. При необхідності студент може отримати консультативну-методичну допомогу викладача щодо остаточного формування теми індивідуального завдання (розрахункового завдання), його плану, залучення джерел інформації, рекомендованої та літератури тощо.

У процесі роботи над **індивідуальним завданням (розрахунковим завданням)** можна виділити чотири етапи:

1. *Вступний* – вибір теми, складання списку літератури для опрацювання, початок її вивчення, розробка плану.

2. *Основний* – детальне опрацювання літератури, робота над змістом і висновками, вирішення практичних завдань розрахункового завдання.

3. *Прикінцевий* – оформлення індивідуального завдання (розрахункового завдання), самокритична оцінка його змісту і виправлення виявлених недоліків.

4. *Захист індивідуального завдання (розрахункового завдання).*

3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО (РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ)

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим. Загальний обсяг 10-15 сторінок.

Матеріал розподіляється рівномірно. Подається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої у роботі мети. Перераховувати їх потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

У роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про авторів, як вітчизняних, так і закордонних, які досліджують відповідну проблему, яка відповідає назві реферату.

– основна частина - розкривається тема індивідуального завдання (розрахункового завдання) шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості. Основна частина складається з двох підрозділів:

– *аналітичної* (містить огляд літератури з певного питання (зіставлення різних підходів до вирішення наукової проблеми); в огляді літератури окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, автор повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Судження краще висловлювати в безособовій формі: «вважаємо», «гадаємо, що», «можемо припустити» тощо; при викладі різних поглядів і наукових положень, цитат, витягів з літератури, необхідно посилатися на використане джерело із зазначенням сторінки. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

– *практичної* (вирішення практичних завдань за варіантами).

4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ (РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ)

Загальні вимоги:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- конкретність викладення результатів дослідження;
- обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

Робота має бути акуратно написана від руки або надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці індивідуального завдання (розрахункового завдання).

Текст роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4 (210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - "За шириною"; міжрядковий інтервал "Полуторний" (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., лівє – 3 см, правє – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (стандартний відступ, визначений текстовими редакторами на ПК).

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переніс слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і

подальшим чи попереднім текстом, при друкованому виготовленні письмової роботи, повинна становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш(додається) включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [3, с. 17].

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Оформлення тексту повинне відповідати таким правилам:

- не допускаються скорочення термінів за винятком загальноприйнятих;
- цифровий матеріал необхідно оформляти у вигляді таблиць, кожна з яких має назву, нумерацію в межах розділу й розміщатися після першого згадування про неї в тексті;
- формули виконувати за допомогою редактора формул з нумерацією в межах розділу.

Першою сторінкою індивідуального завдання (розрахункового завдання) є титульний аркуш (додаток А), який включається до загальної нумерації сторінок. Таблиці нумеруються послідовно в межах завдань.

У даних методичних вказівках наведені теми індивідуального завдання (розрахункового завдання).

Оформлення посилань.

При написанні індивідуального завдання (розрахункового завдання) необхідно здійснювати посилання на джерела, матеріали або окремі результати або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Особливу увагу при написанні наукової роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав, за допомогою належним чином оформлених посилань.

Посилання на джерела робляться згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, "... давши визначення терміну "репутація", Р. О. Стефанчук вказує, що воно походить від латинського слова *reputatio*, яке означає обдумування ... [30, с. 17]".

Відповідний опис у переліку посилань:

30. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві. Київ: Науковий світ, 2001. 303 с.

Допускається також наводити посилання у виносках, при цьому його оформлення має відповідати бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера. Наприклад: “Так, Р. О. Стефанчук зазначає, що репутація (від латинського *reputatio* — обдумування ...)”¹.

Відповідне посилання посторінкової виноски:

¹ [30]. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві. Київ: Науковий світ, 2001. С. 17.

Посторінкові виноски нумеруються на кожній сторінці.

Цитати.

Сильною стороною наукової праці є вміння автора на підтвердження своєї правоти посилатися на авторитетні джерела або *дискутувати зі своїми опонентами*. У цьому випадку академічний етикет вимагає правильно відтворювати текст цитати. Текст цитати береться в лапки, приводиться в тій же граматичній формі, що і відповідному джерелі, зі збереженням особливостей авторського тексту.

При непрямому цитуванні (при викладі думок інших авторів своїми словами) варто гранично точно викладати авторські думки й коректно оцінювати думки опонента. Цитування не повинне бути ні надлишковим, ні недостатнім: надлишкове цитування створює враження компілятивного характеру роботи, а недостатнє — знижує наукову цінність роботи здобувача.

В обов’язковому порядку кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, будь те монографія або стаття, оскільки при замовчуванні фактів використання чужого матеріалу реферат до розгляду приймальною комісією не допускається.

Оформлення приміток

Примітки до тексту, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на аркуші декілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують, і після слова “Примітка” ставлять крапку.

Нумерація посилання проводиться для кожної сторінки окремо.

Оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиці, яку слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Таблицю розташовують таким чином, щоб було зручно її читати без повороту переплетеного блоку роботи (чи з поворотом за годинниковою стрілкою). З нового рядка пишуть слово «Таблиця» з великої літери, після чого вказують порядковий номер. Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, наведених у додатках. Номер таблиці складають з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: «Таблиця 1.2» — друга таблиця першого розділу. Якщо у роботі одна таблиця, її нумерують згідно з вимогами. Таблиця може мати заголовок, який друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею після її номера. Назва має бути стислою та відбивати зміст таблиці. Таблицю з великою кількістю рядків необхідно переносити на наступну сторінку. При поділі таблиці на частини допускається її головку (заголовки стовпців) або бокових (заголовки рядків) замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Слово «Таблиця 1.2» та її назву вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці 1.2» із зазначенням номера таблиці. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки — з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне

значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині. Слово, що повторюється в якійсь графі, можна заміняти лапками, два та більше слів при першому повторенні заміняють словом «Те ж», а далі — лапками. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то у ньому ставлять прочерк. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті роботи.

Оформлення списку використаних джерел.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і та ін.

Наукова література оформляються згідно з вимогами державного стандарту (див., нижче) і подаються в алфавітному порядку (спочатку кирилицею, потім — латиницею та ін.).

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ (РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ)

Кожне індивідуальне завдання (розрахункове завдання) оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

1. Повнота розкриття теоретичного питання. Індивідуальне завдання (розрахункове завдання) має системно розкривати обрану тему.

2. Результати вирішення практичного завдання має передбачати обґрунтованість розрахунків.

4. Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків та конкретних пропозицій щодо проведеного дослідження.

6. Використані джерела, наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

6. ТЕМИ ТА ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ (РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ)

6.1 ТЕОРЕТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

дослідити та вивчити стан розробки обраної проблематики в літературі та публікаціях: тема розробки теоретичного питання обирається студентом за номером у списку групи відповідно даним табл. 6.1.

Таблиця 6.1 – Тема теоретичних питань по варіантах

Варіант	Теми теоретичних питань
1	1. Ризики: сутність та їхня класифікація. 2. Сутність і види кредитних ризиків
2	1. Сутність і види ринкових ризиків. Неприйняття ризику. 2. Маркетингові ризики.
3	1. Сутність і види операційних ризиків. 2. Диверсифікація як метод управління ризиком
4	1. Сутність і види бізнес-ризиків 2. Ризик в інноваційній діяльності.
5	1. Управління фінансовим ризиком 2. Системний підхід в управлінні ризиком
6	1. Загальна схема управління ризиками організації 2. Внутрішні ризики комерційного банку. Принципи їх аналізу, вимірювання й моделювання.
7	1. Експертні методи оцінки рівня ризику. 2. Управління інформаційними ризиками.
8	1. Аналогові методи оцінки рівня ризику. 2. Ризик у зовнішньоекономічній діяльності підприємства
9	1. Організація управління ризиком на підприємстві. 2. Ризик в інноваційній діяльності.
10	1. Карта ризиків організації. 2. Класифікація підходів до управління ризиком

6.2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

Завдання 6.1. Туристичний оператор планує туристичні пакети за новими напрямками. При цьому можливі збитки через не досить вивчений під час маркетингових досліджень ринок збуту. Можливі три варіанти щодо попиту на ці туристичні пакети. Визначити показники ризику (математичне сподівання, дисперсію, середньоквадратичне відхилення). Зробити висновки..

Збитки та відповідні ймовірності варіантів при цьому становитимуть відповідно даним табл. 6.2 (варіант обирається за номером списку групи).

Таблиця 6.2 – Вихідні дані по варіантах для розв'язання задачі

Варіант	Показник	Варіанти попиту на туристичні пакети		
		1	2	3
1	Збитки, тис. грн	9	4	2
	Ймовірності варіантів, р	0,3	0,3	0,4
2	Збитки, тис. грн	5	7	3
	Ймовірності варіантів, р	0,5	0,2	0,3
3	Збитки, тис. грн	4	10	6
	Ймовірності варіантів, р	0,2	0,6	0,2
4	Збитки, тис. грн	7	9	6
	Ймовірності варіантів, р	0,4	0,1	0,5
5	Збитки, тис. грн	5	7	4
	Ймовірності варіантів, р	0,3	0,4	0,3
6	Збитки, тис. грн	11	9	4
	Ймовірності варіантів, р	0,2	0,4	0,4
7	Збитки, тис. грн	8	9	7
	Ймовірності варіантів, р	0,1	0,2	0,7
8	Збитки, тис. грн	4	3	5
	Ймовірності варіантів, р	0,1	0,8	0,1
9	Збитки, тис. грн	6	8	4
	Ймовірності варіантів, р	0,6	0,2	0,2
10	Збитки, тис. грн	9	5	7
	Ймовірності варіантів, р	0,7	0,1	0,2

Завдання 6.2:

Розглядаються два проекти А і В щодо інвестування. Відомі оцінки прогнозованих значень доходу від кожного з цих проектів та відповідні значення ймовірностей. Вихідні дані наведено в таблиці 6.3. (варіант обирається за номером списку групи). Оцініть міру ризику кожного з цих проектів та оберіть один із них для інвестування (той, що забезпечує меншу величину ризику), якщо за величину ризику приймається :

- а) величина дисперсії;
- б) величина коефіцієнта варіації;

Таблиця 6.3 - Вихідні дані по варіантах для розв'язання задачі

Варіант	Оцінка можливого результату	Проект А		Проект В	
		Прогнозований прибуток, млн. грн	Ймовірність, р	Прогнозований прибуток, млн. грн	Ймовірність, р
1	Песимістична	100	0,1	350	0,1
	Стримана	600	0,5	900	0,7
	Оптимістична	1200	0,4	1600	0,2
2	Песимістична	200	0,2	480	0,1
	Стримана	480	0,5	940	0,4
	Оптимістична	960	0,3	1700	0,5
3	Песимістична	150	0,1	240	0,2
	Стримана	700	0,7	650	0,5
	Оптимістична	1600	0,2	1000	0,3
4	Песимістична	250	0,1	140	0,1
	Стримана	800	0,4	500	0,5
	Оптимістична	2400	0,5	700	0,4
5	Песимістична	350	0,6	450	0,3
	Стримана	600	0,3	1000	0,3
	Оптимістична	1800	0,1	2500	0,4
6	Песимістична	350	0,3	100	0,1
	Стримана	900	0,3	600	0,4
	Оптимістична	1600	0,4	1200	0,5
7	Песимістична	480	0,25	200	0,1
	Стримана	940	0,25	480	0,7
	Оптимістична	1700	0,5	960	0,2
8	Песимістична	240	0,1	150	0,6
	Стримана	650	0,4	700	0,2
	Оптимістична	1000	0,5	1600	0,2
9	Песимістична	140	0,8	250	0,25
	Стримана	500	0,1	800	0,25
	Оптимістична	700	0,1	2400	0,5
10	Песимістична	450	0,1	350	0,1
	Стримана	1000	0,7	600	0,4
	Оптимістична	2500	0,2	1800	0,5

Завдання 6.3

Туристичне підприємство «Альфа» планує вкласти капітал у новий напрямок: турпакет «Італія-мрія відпочинку».

Кількість туристичних пакетів, які заплановано продати за місяць, постійні витрати, змінні витрати та вартість турпакету для клієнта становлять відповідно даним табл. 6.4 (варіант обирається за номером списку групи).

Визначити точку беззбитковості та чутливість нового турпакету «Італія-мрія відпочинку».

Таблиця 6.4 - Вихідні дані для розв'язання задачі

Назва параметру	Варіант задачі									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Постійні витрати, тис.грн	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Змінні витрати на один турпакет, тис.грн	25	33	46	31	49	19	23	18	32	41
Вартість турпакету для клієнта, тис.грн.	38	42	56	47	62	28	33	29	47	52
Планується продати туристичних пакетів, шт	25	30	10	16	18	22	13	27	9	17

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1 Мамотенко Д. Ю. Ризики та економічна безпека туристичних підприємств : Навчальний посібник. / Д. Ю. Мамотенко, А. П. Безхлібна, С. В. Гресь-Євреїнова – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. – 244 с.:іл.

2 Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2000. 292 с.

3 Внукова Н.М., Смоляк В.А. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики / Харківський національний економічний ун-т. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. 181 с.

4 Кавун С.В. Економічна та інформаційна безпека підприємств у системі консолідації інформації : Навчальний посібник / С.В. Кавун, А.А. Пилипенко, Д.О. Репко. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 264 с.

5 Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: Навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 464 с.

6 Зубок М. І. Інформаційна безпека в підприємницькій діяльності: підручник / М. І. Зубок. – Київ : ГНОЗІС, 2015. 216 с.5

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1 Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. Київ : Лібра, 2013. – 280 с.

2 Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. Суми : Університетська книга, 2015. 728 с.

3 Тягунова Н. М. Основи організації туристичного бізнесу. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Н. М. Тягунова. Київ : ЦУЛ, 2014. 130 с.

4 Франчук В. І. Теоретико-методологічні засади економічної безпеки акціонерних товариств / В. І. Франчук. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 400 с.

5 Аналіз даних у дослідженнях соціально-економічних систем: Монографія / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець. 2009. 432 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Програма дисципліни.....	5
2. Загальні вимоги до виконання індивідуального (розрахункового завдання) завдання	8
3. Загальні вимоги до структури індивідуального (розрахункового завдання).....	10
4. Загальні вимоги до оформлення індивідуального завдання (розрахункового завдання).....	11
5. Критерії оцінювання індивідуального завдання (розрахункового завдання).....	16
6. Теми та вихідні дані для вирішення індивідуального завдання (розрахункового завдання).....	17
Рекомендована література.....	21
ДОДАТОК А Зразок титульного аркушу індивідуального завдання	23

ЗРАЗОК титульного аркушу індивідуального завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Навчально-науковий інститут
економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Кафедра туризму і готельно-ресторанного бізнесу

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

з дисципліни

«Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі»

Виконав: студент (ка) гр. _____

Перевірила: к.е.н., доцент
Стригуль Лариса Станіславівна

Харків 20__

Навчальне видання

Методичні вказівки

до виконання індивідуального завдання (розрахункового завдання) з дисципліни
«Ризик-менеджмент у міжнародному туристичному бізнесі» для студентів
першого (бакалаврського) рівня освіти, денної, заочної та дистанційної форм
навчання спеціальностей: «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»,
«Подорожі, туризм і рекреація»

Укладач СТРИГУЛЬ Лариса Станіславівна

Відповідальний за випуск проф. Якименко-Терещенко Н.В.

Роботу рекомендувала до друку Райко Д.В.

В авторській редакції

План 2026 р., поз. 10

Підп. до друку 2026р. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1,0.

Видавничий центр НТУ «ХП».

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Електронне видання